

Nr 12.

Av herr Bondeson m. fl., om viss ändring i grunderna för taxering av inkomst av jordbruksfastighet.

Inkomst av jordbruksfastighet skall enligt nu gällande taxeringsförfattningar redovisas enligt den s. k. kontantprincipen. Till intäkt av jordbruksfastighet hänföres allt vad av fastighet som taxerats som jordbruksfastighet kommit ägaren till godo i form av naturaförmåner, kontanta intäkter av jordbruk med binäringar, av skogsbruk eller av annat slag, vilka senare intäkter exemplifierats i författningen. Från bruttointäkten av jordbruksfastighet får avdrag ske för kontant utgivna omkostnader liksom för utgivna naturaförmåner, värdeminskningsskattavdrag å till jordbruk och skogsbruk hörande driftbyggnader och bostadsbyggnader samt för minskning i virkesförrådet. Avdrag får däremot icke ske för kostnad avseende ny-, till- eller ombyggnad eller grundförbättring eller nyuppsättning av eller värdeminskning å inventarier.

Denna redovisningsmetod (kontantprincipen) är mycket enkel, men giver tyvärr ej det riktigaste uttrycket för intäkten av jordbruksfastighet. Tolkningen av gällande författningar giver också i vissa avseenden anledning till många tvister mellan de skattskyldiga och beskattningsmyndigheterna. Det gäller framförallt i vad mån intäkter från försäljningen av levande och döda inventarier äro att hänföra till beskattningsbar intäkt av jordbruksfastighet (löpande försäljning) eller realisation. Inkomst av realisation kan under vissa förhållanden vara skattepliktig men är i flertalet fall skattefri. Uppdelningen av kostnaderna på nyuppsättning å ena och utbyte av inventarier och liknande tillgångar å andra sidan föranleder stora svårigheter. I fråga om skogsbruket giver den nuvarande redovisningsmetoden mycket ojämna resultat, då skogsintäkterna beskattas vid tillfället för uttaget, under det att de fasta kostnaderna för skogsbruket i viss utsträckning belasta ett flertal beskattningsår. Skogsbruket blir under sådana förhållanden genom skatteprogressionen procentuellt hårdare beskattat än annan förvärvsverksamhet. Den nuvarande redovisningsprincipen medger icke heller jordbruket att skattemässigt skapa dolda reserver i någon större utsträckning. Industri och handel ha, framförallt sedan krigskonjunkturbeskattningen införts, medgivits långt gående rättigheter härvidlag. En sådan skillnad synes ej böra få föreligga mellan de olika förvärvskällorna. Redovisningsprincipen orsakar ävenledes ojämnhet mellan olika jordbruk, i det att jordbrukare med bättre kreditmöjligheter i större omfattning än andra kunna utnyttja det nuvarande beskattningssystemet.

Tidigare har kontantprincipen lämnat relativt tillfredsställande resultat vid inkomstredovisningen på grund av då rådande stabilitet i jordbrukets pris-

nivå. Resultatet har ej heller varit så missvisande för jordbruk, där större omläggningar av driften ej förekommit eller som icke haft så stort kapital investerat. Det industrialiserade jordbruket med stor maskinpark och större affärsmässighet kräver ett annat redovisningssystem. Jordbruket omfattar numera företag med stor omsättning och med mera invecklad resultatredovisning.

Redovisning efter bokföringsmässiga grunder, vilken nu gäller för rörelseidkare, skulle lämna ett mera exakt uttryck för jordbrukets verkliga inkomster. Enligt denna metod skulle årsresultatet påverkas av lagerbehållningen, liksom av fordringar och skulder i jordbruket. Därigenom skulle man åstadkomma en jämnare taxering. Man vore t. ex. icke beroende utav om skörden sålts under det ena eller andra räkenskapsåret. De nuvarande reglerna kunna föranleda, att en skattskyldig jordbrukare som inkomst får upptaga intäkterna av en försäljning av två skördar för ett år men kostnader för blott en skörd, medan han ett annat år ej får någon intäkt i detta avseende men väl omkostnader. En redovisning efter bokföringsmässiga grunder skulle därjämte möjliggöra fördelning av kostnaderna för inventarier och dylika tillgångar över dessas hela varaktighetstid. Införandet av fri avskrivning för jordbruket måste anses önskvärt och rättvist. I vart fall bör jordbruket tillerkännas rätten att tillämpa avskrivning efter avskrivningsplan. Därvid måste givetvis avdrag för utrangering även medgivas liksom för rörelse men inkomstbegreppet måste också utvidgas därhän, att återvunna värdeminskningsavdrag bliva beskattningsbar inkomst.

Redan tidigare har i ett flertal sammanhang diskuterats frågan om införande av en vinstberäkning efter bokföringsmässiga grunder för jordbruket. Så har t. ex., sedan dåvarande chefen för finansdepartementet ifrågasatt fortsatt utredning i frågan om jordbrukarnas rätt att taxeras efter bokföringsmässiga grunder, 1927 års riksdags första särskilda utskott uttalat sig i frågan. Utskottet rekommenderade en sådan utredning, men hemställde att, intill dess en sådan utredning kommit till stånd och lett till resultat, taxeringsmyndigheterna måtte godtaga en dylik redovisning. I praxis har också godkänts en redovisning efter bokföringsmässiga grunder men endast i ett obetydligt antal fall.

I samband med krigskonjunkturbeskattningen har frågan om redovisning efter bokföringsmässiga grunder för jordbruket i hög grad aktualiserats. Särskilt genom 1942 års lagstiftning ha införts bokföringsmässiga grunder för jordbruket vid inkomstberäkningen ur krigskonjunkturskattesynpunkt. Erfarenheten visar att denna metod i det stora hela givit relativt rättvisande resultat.

En vinstredovisning enligt bokföringsmässiga grunder föranleder inga större ändringar av nu gällande taxeringsformulär. Man torde i stort sett för de jordbruk, som icke hava ordnad bokföring avslutad medelst Vinst- och

Förlust konto i huvudbok, kunna använda nuvarande formulär 4, sedan tillägg skett för in- och utgående poster för varuskulder, varufordringar och lager samt poster för värdeminskningssavdrag. För jordbrukare, som avsluta sin vinstberäkning medelst Vinst- och Förlust konto, torde ett formulär i huvudsaklig överensstämmelse med nuvarande formulär 8 a för rörelseidkare kunna användas.

En övergång till redovisning efter bokföringsmässiga grunder behöver nödvändigtvis icke medföra bokföringsplikt för jordbruket. En dylik redovisningsmetod erfordrar ej heller att jordbrukarna behöva ett fylligare siffermaterial än tidigare. Kontantposterna komma till användning i såväl det nya som det gamla systemet. Posterna för varuskulder, varufordringar och varulager finnas redan i förmögenhetsredovisningen. Den enda skillnaden är, att dessa poster *nu* icke påverka vinstberäkningen utan endast förmögenhetsredovisningen. Själva övergången till redovisning efter bokföringsmässiga grunder medför givetvis svårigheter, och dessa öka, ju längre man dröjer. Svårigheterna äro dock överkomliga. Man måste förmodligen tänka sig en viss schablonisering vid övergången samt en utjämning av därvid framkomna vinstresultat över flera år exempelvis enligt metoder, som tillämpats vid införandet av den s. k. fria avskrivningen.

Detaljerade riktlinjer för denna övergång skola här ej angivas, men huvudprincipen bör vara, att som ingångsvärden vid upprättandet av den första ingående balansräkningen upptagas de värden för i jordbruket investerade tillgångar, fastigheter, inventarier, levande och döda, fordringar, skulder m. m., som tidigare icke påverkat den taxeringsmässiga inkomstberäkningen enligt kontantprincipen.

Med anledning av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till sådana taxeringsföreskrifter för jordbruksutövare, att dessa i likhet med andra rörelseidkare vid taxering erhålla rätt till avskrivning, procentuell eller fri, å varulager och inventarier.

Stockholm den 16 januari 1943.

Lennart Bondeson.

Carl Beck-Friis.

Axel Mannerskantz.

Ivar Ekströmer.

William Nisser.

Bernhard Nilsson.

Lennart Johansson.

C. Fr. Carlström.

Nils Gabrielsson.

B. A. Nilsson.